

Virpi Nikkola

Educació i atenció a la infància a Finlàndia

Recepció: 24/02/2020 Acceptació: 09/04/2020

Resum

Existeix un interès creixent pel benestar dels nens i les nenes i l'educació infantil a tot el món, incloent-hi Finlàndia. Tot i que Finlàndia és coneguda arreu per l'alta qualitat del seu sistema educatiu, en els últims anys s'han produït canvis substancials en l'educació infantil d'aquest país, tant pel que fa a la legislació com pel que fa al pla d'estudis. S'entén que una educació infantil de qualitat comporta beneficis a llarg termini per a la criatura i estalvis importants per a la societat. Els primers anys de vida d'una criatura esdevenen la base del seu benestar, el desenvolupament equitatiu, la motivació i l'alegria d'aprendre. L'objectiu del grup impulsor del sistema finlandès d'educació i atenció a la infància és oferir una educació i atenció a la infància de gran qualitat a tot el territori nacional. Aquest article és una revisió bibliogràfica sobre l'educació i atenció a la infància a Finlàndia i respon a les següents preguntes: Quines són les directrius de l'educació i atenció a la infància a Finlàndia? Quins són els principis i els valors fonamentals de la pedagogia en el sistema finlandès d'educació i atenció a la infància? Quins són els factors de qualitat d'aquest sistema? L'article conclou amb un seguit de bones pràctiques identificades al país.

Paraules clau

Educació infantil a Finlàndia, educació i atenció a la infància, pla d'estudis bàsic per a l'educació i atenció a la infància a nivell nacional, pedagogia positiva, inclusió, qualitat de l'educació infantil

Educación y atención a la infancia en Finlandia

Existe un interés creciente por el bienestar de los niños y las niñas y la educación infantil en todo el mundo, incluyendo Finlandia. Aunque Finlandia es conocida por la alta calidad de su sistema educativo, en los últimos años se han producido cambios sustanciales en la educación infantil de este país, tanto en lo referente a la legislación como al plan de estudios. Se entiende que una educación infantil de calidad conlleva beneficios a largo plazo para el niño y ahorros importantes para la sociedad. Los primeros años de vida de un niño se convierten en la base de su bienestar, el desarrollo equitativo, la motivación y la alegría de aprender. El objetivo del grupo impulsor del sistema finlandés de educación y atención a la infancia es ofrecer una educación y atención a la infancia de gran calidad en todo el territorio nacional. Este artículo es una revisión bibliográfica sobre la educación y atención a la infancia en Finlandia y responde a las siguientes preguntas: ¿Cuáles son las directrices de la educación y atención a la infancia en Finlandia? ¿Cuáles son los principios y los valores fundamentales de la pedagogía en el sistema finlandés de educación y atención a la infancia? ¿Cuáles son los factores de calidad de este sistema? El artículo concluye con una serie de buenas prácticas identificadas en el país.

Palabras clave

Educación infantil en Finlandia, educación y atención a la infancia, plan de estudios básico para la educación y atención a la infancia a nivel nacional, pedagogía positiva, inclusión, calidad de la educación infantil

Early childhood education and care in Finland

There is an increasing interest in children's well-being and in early childhood education, both worldwide and in Finland. While the quality of the Finnish education system is highly regarded, there have been major changes in the country's early childhood education in recent years, at the levels of the legal framework and the curriculum. There is a consensus that quality early education brings long-term benefits to the individual and great savings for society. The early years are the foundation of a person's well-being, equal development, motivation and joy in learning, and the purpose of the nationwide direction of Finnish early childhood education and care (ECEC) is to ensure quality provision for all. This article is a review of the literature on Finland's early childhood education and care, and seeks to answer the following key questions about ECEC in Finland: What are the guiding principles? What are the core pedagogical values? What are the specific quality factors? The conclusion gives examples of good practice in day-to-day ECEC.

Keywords

Finnish early childhood education, early childhood education and care, national core curriculum for early childhood education and care, positive pedagogy, Inclusion, quality of early childhood education

Com citar aquest article:

Nikkola, Virpi (2020).
Educació i atenció a la infància a Finlàndia.
Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa, 74, 73-87.

▲ Introducció

El benestar dels nens i les nenes sempre ha estat una prioritat per a la societat finlandesa. Així, Finlàndia és coneguda per tenir un paquet de maternitat des de fa vuitanta anys. Una innovació més recent és el concepte *Healthy Kids of Seinäjoki* (“infants sans de Seinäjoki”), un programa que té per objectiu reduir l’obesitat i el sobrepès de nens i joves, així com promoure un estil de vida saludable (Healthy Kids of Seinäjoki, 2020). També el Pla d’estudis bàsic per a l’educació i atenció a la infància a nivell nacional inclou com a valor subjacent el foment d’un estil de vida saludable i del benestar entre els infants (Agència Nacional d’Educació de Finlàndia, 2019).

Finlàndia és coneguda arreu per tenir un sistema educatiu de molta qualitat. L’educació és gratuïta a tots els nivells, des de l’ensenyament preescolar fins a l’educació superior (Agència Nacional d’Educació de Finlàndia, 2018). L’educació i atenció a la infància és una part essencial del sistema educatiu finlandès (Agència Nacional d’Educació de Finlàndia, 2019). D’acord amb el sistema educatiu, és fonamental que tota la ciutadania tingui les mateixes oportunitats educatives independentment del seu origen ètnic, l’edat, els recursos o el lloc en què es viu (Agència Nacional d’Educació de Finlàndia, 2018).

Un sistema d’educació infantil de qualitat es pot entendre com una mesura preventiva, per exemple, de l’exclusió

L’educació i atenció a la infància es veu com un element integrador de l’aprenentatge al llarg de la vida de cada persona (Leskisenoja, 2019). El sistema finlandès té per objectiu promoure el creixement, la salut i el benestar de cada infant d’una manera integral (Llei d’educació i atenció a la infància 540/2018). Proporciona la base per a l’aprenentatge dels infants, i s’ha demostrat que una educació i atenció a la infància de qualitat contribueix a redreçar les disparitats d’aprenentatge que es produeixen a causa del context familiar (Ministeri d’Educació i Cultura, 2019). Un sistema d’educació infantil de qualitat es pot entendre com una mesura preventiva, per exemple, de l’exclusió. L’interès superior de l’infant és la idea central del sistema finlandès, de la mateixa manera que el seu aprenentatge i el seu benestar són el nucli d’aquest sistema (Agència Nacional d’Educació de Finlàndia, 2019). La finalitat de l’educació infantil també és donar suport als pares i les mares que estudien o treballen (Llei d’educació i atenció a la infància 540/2018).

Existeix un interès creixent per l’educació i atenció a la infància arreu del món. Aquest interès també és present a Finlàndia, on en els últims anys l’educació infantil ha elevat encara més el seu perfil. El sistema d’educació i atenció a la infància finlandès ha experimentat canvis substancials en els últims anys. S’ha aprovat la nova Llei d’educació i atenció a la infància (540/2018) i s’ha actualitzat el Pla d’estudis bàsic per a l’educació i atenció a la infància a nivell nacional (2018). Ja fa moltes dècades que l’educació i atenció a la infància és un àmbit d’interès per a la recerca del país. Aquests últims anys, ateses les reformes recents, la recerca en aquest àmbit fins i tot

ha augmentat. Aquest article és una revisió bibliogràfica sobre l'educació i atenció a la infància a Finlàndia; respon qüestions relatives a les directrius, els factors de qualitat i els principis i els valors fonamentals de la pedagogia del sistema finlandès d'educació infantil, i identifica bones pràctiques.

El Pla d'estudis bàsic per a l'educació i atenció a la infància a nivell nacional

A Finlàndia, el sistema d'educació i atenció a la infància cobreix l'educació, l'ensenyament i l'atenció de nens i nenes fins als sis anys. La Llei d'educació i atenció a la infància (540/2018) estableix els objectius nacionals d'aquest sistema (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). Es basa en dos plans d'estudis diferents: el Pla d'estudis bàsic per a l'educació i atenció a la infància a nivell nacional (2018) i el Pla d'estudis bàsic per a l'educació pre-infantil a nivell nacional (2014). El primer document ofereix les directrius i les obligacions per a professionals de l'educació i atenció a la infància (Repo, Paananen, Eskelinen *et al.*, 2019). La legislació nacional defineix l'educació i atenció a la infància com una entitat orientada a objectius d'educació, ensenyament i atenció amb un èmfasi en la pedagogia (Llei d'educació i atenció a la infància 540/2018).

El Pla d'estudis bàsic per a l'educació i atenció a la infància a nivell nacional, de l'any 2018, determina tres nivells diferenciats: el Pla d'estudis bàsic per a l'educació i atenció a la infància a nivell nacional, els plans d'estudis locals i el pla individual de cada nen o nena. La finalitat dels plans d'estudis locals és donar suport a la pedagogia de les escoles bressol i les llars d'infants i a les activitats pedagògiques que hi desenvolupi el personal (Salminen i Poikolainen, 2017). En l'elaboració dels plans d'estudi locals, els educadors han de tenir en compte, entre d'altres, les característiques locals específiques, aspectes pedagògics potencials i les necessitats dels infants (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019).

Els plans individuals inclouen un pla d'implementació relatiu a l'educació, la criança i l'atenció de cada nen. S'hi han de documentar els objectius de l'educació infantil de l'infant de manera que en reforcin el desenvolupament, l'aprenentatge i el benestar, així com les mesures que caldrà aplicar per aconseguir-ho (Llei d'educació i atenció a la infància 540/2018). En el procés de definició i implementació d'aquests plans és important tenir en compte els desitjos i les opinions de la criatura (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019).

La qualitat de l'educació i atenció a la infància que es proporciona en les escoles bressol i les llars d'infants té un paper considerable en el desenvolupament, l'aprenentatge i el benestar del nen (Sainio, Pajulahti i Sajaniemi,

En el procés de definició i implementació d'aquests plans és important tenir en compte els desitjos i les opinions de la criatura

2020). L'educació infantil ha d'estar en constant avaluació i desenvolupament (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). És important que els infants i els seus pares, mares o tutors legals tinguin l'oportunitat de participar regularment en la planificació i l'avaluació d'aquesta educació (Llei d'educació i atenció a la infància 540/2018).

Valors fonamentals i pedagogia de l'educació i atenció a la infància a Finlàndia

A Finlàndia, l'educació i atenció a la infància s'entén com un dret dels infants (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). Cada nen i cada nena té el dret subjectiu a rebre educació i atenció; els preus són moderats i tenen en compte la renda familiar (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2018). Els principis generals dels valors subjacents del Pla d'estudis bàsic per a l'educació i atenció a la infància a nivell nacional provenen de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets dels infants, la Llei d'educació i atenció a la infància 540/2018 i la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). La idea principal del sistema finlandès és el valor intrínsec de la infància i la necessitat d'entendre cada criatura com una persona única (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). El sistema entén els infants com persones actives, competents i valuoses tal com són (Hujala, Valpas, Roos i Vlasov, 2016).

Per al sistema finlandès d'educació i atenció a la infància, l'equitat, la igualtat i la diversitat desenvolupen un paper important. La igualtat no significa que s'ofereixi la mateixa quantitat per a tothom, sinó que s'ofereixi d'acord amb les necessitats de cadascú (Neitola, 2017). Tothom té el mateix dret a participar i aprendre, i tothom rep el suport que necessita en cada moment. Cada criatura té el dret de ser vista, escoltada, reconeguda i entesa (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). El personal que forma part del sistema té la tasca d'assegurar que l'entorn accepta i valora la diversitat (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019), que cal entendre com un recurs (Millei, 2019). De la mateixa manera, els principis que donen forma a una manera de viure sostenible es consideren un valor subjacent al sistema d'educació i atenció a la infància (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019).

La pedagogia de l'educació i atenció a la infància ha de centrar-se en els infants. Les seves visions, necessitats, emocions, capacitats i interessos han de guiar la planificació i la implementació de tota activitat relativa a l'educació infantil. La pedagogia centrada en l'infant implica que els educadors continuen sent responsables de la fluïdesa de les activitats i de la qualitat i l'orientació a objectius de l'educació i atenció a la infància. Totes les activitats

han de ser raonades pedagògicament de manera que els principals interessos i necessitats de la criatura n'esdevinguin els objectius (Leskisenoja, 2019). Tal com demostren diversos estudis, els objectius d'una pedagogia centrada en l'infant comporten que el nen o la nena faci i decideixi per ell mateix (Rosqvist, Kokko, Kinos *et al.*, 2019). En conseqüència, la pedagogia centrada en l'infant en reforça la participació i l'agència sobre la pròpia vida. És important que la pedagogia estigui present en totes les situacions quotidianes de les escoles bressol i les llars d'infants. El que succeeix als passadissos d'aquests centres, mentre es juga o es realitzen activitats a l'exterior, a l'hora de dinar o en el marc de qualsevol altra activitat educativa és igual d'important per a la pedagogia (Karila, 2017; Karila, Kosonen i Järvenkallas, 2017).

Una part rellevant de l'educació infantil a Finlàndia és el concepte *pedagogia positiva*. Al país nòrdic, aquest concepte s'utilitza molt i pot veure's com un terme paral·lel al concepte *educació positiva* (Leskisenoja, 2019). La psicologia positiva és un element fonamental de la pedagogia positiva (Uusitalo i Vuorinen, 2019): tant l'una com l'altra emfasitzen els aspectes positius i basats en recursos (Leskisenoja, 2019).

La pedagogia centrada en l'infant en reforça la participació i l'agència sobre la pròpia vida

Fer atenció al benestar de les persones és cada cop més important en la societat actual. La pedagogia positiva té molts efectes positius en la persona. Les emocions positives generades per una pedagogia positiva reforcen l'optimisme, augmenten la perseverança i faciliten la recuperació d'experiències desagradables (Leskisenoja, 2019). Cal ensenyar als nens estratègies diverses per fomentar el seu benestar i que els permetin de tenir un paper actiu en el procés, i ells tenen la capacitat d'aprendre-les (Leskisenoja, 2019; Uusitalo i Vuorinen, 2019). Així, per exemple, se'ls poden ensenyar diversos superpoders del benestar, com són les emocions positives, la gratitud, l'optimisme i la perseverança (Leskisenoja, 2019).

Els factors clau del benestar dels infants són els límits i l'amor, la seguretat i l'acceptació (Uusitalo i Vuorinen, 2019). El sentiment d'acceptació es basa en les emocions positives, una retroalimentació positiva i una autoimatge positiva. Diversos estudis demostren que una retroalimentació positiva per part d'un adult té un impacte positiu en el comportament i l'autoestima de la criatura i en fomenta l'aprenentatge (Ahonen, 2017). És important no comparar els nens entre ells, i el professorat els ha d'agrair la creativitat i l'originalitat, i no pas la perfecció d'allò que fan (Uusikylä, 2020). És necessari que els membres del professorat identifiquin i anomenin les emocions i les situacions positives amb els nens, com també és important que facin atenció al benestar propi, atès que el benestar dels nens sempre comença amb el benestar de les persones adultes (Leskisenoja, 2019).

L'aprenentatge i els entorns d'aprenentatge en el sistema d'educació i atenció a la infància de Finlàndia

Els entorns d'aprenentatge en el marc del sistema d'educació i atenció a la infància de Finlàndia estan formats per tres dimensions: la física, la social i la psicològica. Han d'estar enfocats cap al desenvolupament; ser saludables, segurs i accessibles, i promoure l'aprenentatge. És important planificar-los i construir-los de manera conjunta amb els infants, ja que això n'enforteix la participació i en reforça la curiositat natural i el desig d'aprendre, explorar i jugar (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019).

L'aprenentatge col·laboratiu promou un veritable treball conjunt de construcció de coneixement per part dels infants

A Finlàndia, l'aprenentatge comunitari i col·laboratiu forma part de l'educació i atenció a la infància. L'educació s'emmarca en una comunitat on els nens i els educadors aprenen conjuntament i els uns dels altres (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). L'aprenentatge col·laboratiu promou un veritable treball conjunt de construcció de coneixement per part dels infants, que desenvolupen un alt nivell de reciprocitat i igualtat (Koivula, 2017). Les habilitats per a l'aprenentatge col·laboratiu no es desenvolupen soles, sinó que necessiten l'atenció i el suport dels educadors (Koivula, 2017).

El Pla d'estudis bàsic per a l'educació i atenció a la infància a nivell nacional inclou cinc àrees d'aprenentatge, anomenades *Un món ric en llengües, Formes d'expressió diverses, La nostra comunitat i jo, Exploro i interactuo amb el meu entorn* i *Creixo, em moc i em desenvolupo*. Cadascuna de les àrees inclou els objectius i els continguts principals de les activitats pedagògiques per a l'educació infantil i ajuda els educadors a planificar i implementar activitats pedagògiques versàtils i integradores conjuntament amb els infants (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019).

En l'aprenentatge també s'han de tenir en compte altres aspectes acadèmics; per exemple, els educadors haurien d'ensenyar habilitats emocionals als infants. Els nens i les nenes necessiten informació sobre com fomentar les habilitats emocionals i com gestionar el dia a dia a l'escola bressol o la llar d'infants (Kirvesniemi, Poikolainen i Honkanen, 2019). No es pot parlar de l'aprenentatge dels infants sense entendre la importància i les possibilitats pedagògiques del joc. El joc lliure i les activitats a l'exterior són un element clau del sistema finlandès d'educació infantil (Lonka, 2019). El joc pot entendre's com una font per al desenvolupament, l'aprenentatge i el benestar de la criatura (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019).

D'acord amb el sistema finlandès, els grups de nens i nenes es formen al voltant de tres educadors. Per als infants de fins a tres anys, la proporció és 1:4, és a dir, cada grup té tres educadors i dotze criatures. Per als infants de més de tres anys, la proporció és 1:8, que vol dir que cada grup està conformat per

vint-i-quatre criatures i tres educadors. L'educació infantil per a l'alumnat de sis anys normalment té lloc en grups separats que inclouen un educador i tretze criatures.

Un element significatiu de l'educació infantil que té lloc diàriament a les escoles bressol i les llars d'infants són les activitats en grups reduïts en què cada educador té un grup propi. Aquestes activitats proporcionen molts beneficis; per exemple, d'acord amb diversos estudis, animen els infants a interactuar amb els companys (Wang, Kajamies, Hurme, Kinos i Palonen, 2018). El funcionament dels grups reduïts evita els comportaments desafiants (Ahonen, 2017) i, alhora, l'educador té la possibilitat d'observar cadascuna de les criatures de manera individual. Així mateix, facilita la concentració dels infants i disminueix el soroll ambiental.

Inclusió, participació i suport en l'educació i atenció a la infància a Finlàndia

El sistema finlandès d'educació i atenció a la infància promou una cultura de la inclusió molt forta (Lonka, 2019). L'element central de la inclusió és la participació, que és l'experiència de pertànyer a una comunitat i de ser-hi acceptat (Neitola, 2017). La participació dels nens i les nenes en diversos serveis de la societat, també en l'educació i atenció a la infància, així com el fet d'escoltar-los, han tingut una rellevància creixent en les últimes dècades (Turja i Vuorisalo, 2017). Un objectiu principal de l'educació i atenció a la infància és educar els infants com a membres de la societat (Roos, 2017). Les escoles bressol i les llars d'infants haurien de permetre als nens i nenes de desenvolupar habilitats que realcin el seu paper actiu i la seva participació en la societat (Roos, 2017).

L'educació infantil d'alta qualitat és inclusiva, valora la diversitat i en subratlla la positivitat en grups oberts a tots els nens i nenes. Un element important és pensar que l'entorn de les escoles bressol i les llars d'infants pot canviar, però que els infants no tenen per què fer-ho (Viitala, 2018). La participació també inclou influir en els assumptes de la vida de la persona, del grup de parells i de la comunitat. Formar part d'un grup de parells és rellevant per al desenvolupament de cada criatura. En casos en què la criatura necessita suport, el seu grup de parells desenvolupa un paper significatiu pel que fa tant al benestar com a la pedagogia (Neitola, 2017). Les persones adultes haurien de poder considerar les característiques i els significats de la cultura de grup, atès el gran impacte que els companys poden tenir en el creixement i el desenvolupament de l'infant (Köngäs, 2019).

La participació també inclou influir en els assumptes de la vida de la persona, del grup de parells i de la comunitat

La idea fonamental del sistema educatiu finlandès és que tothom té el mateix dret de participar i aprendre (Viitala, 2018). Tot l'alumnat fa les mateixes classes excepte els qui pateixen una discapacitat greu (Lonka, 2019). És molt important detectar els problemes d'aprenentatge aviat. Al nivell d'educació infantil, el suport a la criatura, les mesures de suport i la seva implementació es documenten als plans individuals (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). En el sistema educatiu finlandès no cal cap diagnosi per rebre suport universal (Lonka, 2019).

L'objectiu d'oferir suport universal és evitar que els problemes actuals esdevinguin més seriosos o profunds. Cada criatura té el dret a rebre un suport universal. També s'ofereix un suport intensiu a aquelles criatures que necessiten mesures de suport de manera més regular i diverses mesures a la vegada (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2018). Després del suport intensiu es pot oferir un suport específic (Lonka, 2019), que és sistemàtic i ampli (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2018).

Els usuaris de l'educació i atenció a la infància són els infants i els seus pares i mares o tutors legals (Mahkonen, 2018). Cooperar amb ells i fer-los participants és un element clau de l'educació infantil (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019) i se'ls ha d'implicar de manera regular, conjuntament amb els infants, en el procés de planificació i avaluació de l'educació (Llei d'educació i atenció a la infància 540/2018). Una manera de fer-ho és involucrar-los a l'hora d'entendre què pensen els infants de l'educació i atenció a la infància (Pihlainen, Reunamo i Kärnä, 2019).

El fet que els infants també participin en l'avaluació del sistema d'educació és significatiu (Pihlainen, Reunamo i Kärnä, 2019). Les opinions i els desitjos dels infants, d'acord amb l'edat i el desenvolupament de cadascú, s'han de tenir en compte per a la planificació, la implementació i l'avaluació de l'educació (Llei d'educació i atenció a la infància 540/2018). Per posar un exemple, un estudi de Pihlanen, Reunamo i Kärnä (2019) reforça l'opinió d'acord amb la qual les valoracions dels infants poden complementar altres avaluacions de la qualitat del sistema d'educació i atenció a la infància. Una de les accions que confereixen qualitat al sistema és el desenvolupament i l'avaluació de les activitats de l'educador, així com també de les activitats de tot l'equip (Koivunen i Lehtinen, 2015).

L'experiència de ser escoltat té un paper decisiu en el benestar de l'infant, tant en el moment concret com en el futur

Un contacte sensible amb la criatura n'estimula la participació (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). L'experiència de ser escoltat té un paper decisiu en el benestar de l'infant, tant en el moment concret com en el futur (Roos, 2017).

Personal qualificat, factor clau de la qualitat del sistema d'educació i atenció a la infància de Finlàndia

Les escoles bressol i les llars d'infants són entorns essencials de creixement per a moltes criatures. Per aquest motiu, la qualitat del sistema d'educació i atenció a la infància no és indiferent (Sainio, Pajulahti i Sajaniemi, 2020). Aquesta qualitat depèn de diversos factors, molts dels quals ja han estat exposats en aquest article. Un pla d'estudis actualitzat regula i orienta la implementació d'una educació i atenció a la infància d'alta qualitat i integrades (Salminen i Poikolainen, 2017). La pedagogia és un altre factor crucial per a la qualitat: ha de ser centrada en la criatura, sistemàtica i orientada a objectius. Ha d'emfasitzar la positivitat i tenir en compte les necessitats individuals de la criatura. Treballar en grups petits també és un component central de la qualitat.

Disposar de personal qualificat és un dels factors clau de la qualitat del sistema d'educació i atenció a la infància de Finlàndia. Perquè la pedagogia d'aquest sistema s'actualitzi calen mestres i educadors socials amb amplis coneixements sobre el creixement i el desenvolupament dels infants (Salminen, 2017). Les persones encarregades de l'educació i atenció a la infància a les escoles bressol i les llars d'infants conformen un equip pluridisciplinari. Aquestes centres són comunitats educatives pluridisciplinàries que requereixen una varietat de competències complementàries (Karila, Kosonen i Järvenkallas, 2017). Hi treballen mestres, educadors socials i cuidadors (Llei d'educació i atenció a la infància 540/2018). Tots els centres tenen a la seva disposició serveis d'educació especialitzats en educació i atenció a la infància. La persona al capdavant d'aquests centres en dirigeix la pedagogia i totes les professions que s'hi troben estan orientades pedagògicament. Els paràgrafs següents se centren en l'educació i les competències dels mestres i els educadors socials d'educació i atenció a la infància.

A Finlàndia, es requereix educació superior per a les professions de mestre i educador social d'educació infantil (Karila, Kosonen i Järvenkallas, 2017). Anteriorment, els mestres d'educació infantil es graduaven tant a les universitats (enfocats a la recerca) com a les universitats de ciències aplicades (enfocats a la pràctica), i com a formació acadèmica tenien o bé el grau en Educació o bé el grau en Serveis Socials. Actualment s'està experimentant un període de transició en aquest àmbit. Els canvis legislatius recents han separat l'educació dels mestres d'educació infantil, que ara s'ofereix a les universitats, i la dels educadors socials en l'àmbit de l'educació infantil, que s'imparteix a les universitats de ciències aplicades. El punt de partida d'aquests canvis ha estat la necessitat de diferenciar les dues titulacions atès que, en l'àmbit de l'educació i atenció a la infància, les competències d'un mestre se centren més en l'àmbit de l'educació i les d'un educador social, en l'àmbit de les ciències socials (Mahkonen, 2018).

Els canvis legislatius recents han separat l'educació dels mestres d'educació infantil i la dels educadors socials en l'àmbit de l'educació infantil

La nova Llei d'educació i atenció a la infància (540/2018) estableix que com a mínim dues tercers parts del personal de les escoles bressol i les llars d'infants que treballa en l'educació, l'ensenyament i l'atenció han de complir amb els requisits per ser mestres o educadors socials en l'àmbit de l'educació i atenció a la infància, i que com a mínim la meitat d'aquest grup ha d'estar format per mestres d'educació infantil. Un mestre d'educació infantil ha de tenir, com a mínim, un grau en Educació (Llei d'educació i atenció a la infància 540/2018). En el marc de l'equip educador, és responsable de la planificació pedagògica general, el desenvolupament i l'avaluació de l'educació i atenció a la infància (Karila, Kosonen i Järvenkallas, 2017). També ha de preparar i avaluar els plans individuals dels infants (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). Part de la seva feina és l'avaluació i el desenvolupament de la cultura operativa de tota la comunitat educativa, que inclou la cooperació transversal i amb les famílies (Karila, Kosonen i Järvenkallas, 2017).

Els educadors socials en el marc de l'educació infantil han de tenir un grau en Serveis Socials, i l'educació també inclou com a mínim seixanta crèdits d'educació infantil i educació social (Llei d'educació i atenció a la infància 540/2018). En aquest marc, els educadors socials participen en l'educació, l'ensenyament i l'atenció dels infants organitzats en grups i, conjuntament amb un mestre d'educació infantil, participen en l'avaluació i el desenvolupament d'activitats pedagògiques. També prenen part en l'avaluació i el desenvolupament de la cultura operativa de tota la comunitat educativa (Karila, Kosonen i Järvenkallas, 2017).

Les competències d'un educador social poden usar-se, en particular, en relació amb el sistema d'atenció als infants i les seves famílies (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). Els educadors socials que treballen en l'educació infantil són responsables de la cooperació transversal i de la relació amb els serveis socials i de salut i amb els serveis especials, especialment quan ho requereix la situació vital de la criatura. També s'encarreguen de mantenir una cooperació propera amb les famílies per donar suport al benestar dels infants. Coneixen la xarxa, els serveis, les pràctiques i els serveis familiars de la zona. Orienten les famílies en una multiplicitat de situacions que requereixen suport d'una complexitat baixa (Karila, Kosonen i Järvenkallas, 2017). També se centren en l'empoderament del menor, el foment dels drets dels infants i el treball de la pedagogia centrada en l'infant (Sosiaalialan amk-verkoston työvaliokunta, 2017).

Amb les modificacions legislatives recents, l'educació social en el marc de l'educació i atenció a la infància encara està en procés de redefinició. De fet, ara mateix es troba al punt de mira dels debats al voltant del sistema finlandès d'educació infantil. Es tracta d'un tema tan recent que és interessant comprovar com el treball dels educadors socials en el marc de l'educació infantil es va modulant en el dia a dia d'aquesta pràctica.

Bones pràctiques en l'àmbit de l'educació i l'atenció a la infància a Finlàndia

Per acabar aquest article, s'inclouen bones pràctiques de l'àmbit de l'educació i atenció a la infància a Finlàndia d'acord amb la bibliografia existent i amb l'educació i l'experiència laboral pròpies de l'autora. Com s'apuntava anteriorment, l'interès superior de la criatura és el nucli del sistema d'educació i atenció a la infància de Finlàndia, i totes les activitats han de fer èmfasi en la pedagogia (Llei d'educació i atenció a la infància 540/2018). La interacció està molt relacionada amb la pedagogia, i cal fer atenció a la qualitat d'aquesta interacció en el marc de l'educació infantil. Una interacció comprensiva i afectuosa és essencial (Ahonen 2017; Jääskinen i Pelliccioni, 2018). Un dels elements clau d'una interacció afectuosa és que l'educador està treballant amb nens i nenes i que la interacció amb aquests infants és molt important per a ell. També és important conèixer les criatures sense pressa. L'empatia té un paper valuós en la interacció comprensiva i afectuosa (Ahonen, 2017; Jääskinen i Pelliccioni, 2018). Així mateix, treballar en grups reduïts ofereix la possibilitat a tothom de participar en les discussions i en la interacció (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019).

Un àmbit destacat de la pedagogia de l'educació infantil és la presa de consciència de la situació i la sensibilitat per part del personal en el marc de la interacció amb persones diverses (Salminen, 2017). Cal entendre cada infant com un conjunt, verificar-ne les experiències i les emocions i fer-les-hi visibles. En una situació òptima, una interacció comprensiva escolta les emocions i les experiències de la criatura més enllà de les paraules, la mirada, el tacte i el llenguatge corporal (Jääskinen i Pelliccioni, 2018).

En la quotidianitat de les escoles bressol i les llars d'infants és essencial aturar-se a pensar per què es fa cada cosa que es fa i si és realment important. Què n'està extraient, la criatura, d'això? Què està aprenent o experimentant? Cal repensar les normes de l'educació infantil: per què tenim aquestes regles? Realment les necessitem, o podríem redefinir-les? Per exemple, si les activitats físiques al centre inclouen massa normes, poden impedir el desenvolupament de les habilitats motores de la criatura. Les regles comunes s'haurien de crear conjuntament amb l'infant. Cal expressar a les criatures el que poden fer, i no pas el que no poden fer, a través de la positivitat, tal com s'apuntava. Malgrat que s'estan repensant i reduint les normes, les bones maneres i l'amabilitat envers les altres persones s'han de recordar.

Cal destacar el paper del joc i l'activitat física en el sistema d'educació infantil de Finlàndia. La major part del dia als centres d'educació infantil es dedica al joc lliure o a activitats a l'aire lliure (Lonka, 2019). Les activitats a l'aire lliure es realitzen cada dia i en gairebé qualsevol condició meteorològica. Sovint tenen lloc al matí i també a la tarda. Les criatures haurien de comptar amb, com a mínim, tres hores d'activitat física al dia (Ministeri

Cal entendre cada infant com un conjunt, verificar-ne les experiències i les emocions i fer-les-hi visibles

d'Educació i Cultura, 2016). Durant aquesta estona, han de poder alliberar l'excés d'energia, la qual cosa augmenta la seva capacitat de concentració. L'exercici a l'aire lliure i en terrenys diversos millora les habilitats motores de la criatura, i l'exercici físic també és positiu per aconseguir bons resultats d'aprenentatge.

A banda de l'activitat física, la lectura, els versos infantils i les cançons tenen un lloc destacat en l'educació infantil. El Centre Avaluator de l'Educació de Finlàndia n'ha ressaltat la importància, i la qualitat hauria de ser igual de rellevant a tot el país. Caldria fer-hi més atenció, especialment en relació amb la pedagogia dels infants de menys de tres anys (Repo, Paananen, Eskelinen *et al.*, 2019).

Un altre element que cal posar de manifest és que les activitats pedagògiques han de concebre's i començar partint de l'interès dels infants (Agència Nacional d'Educació de Finlàndia, 2019). L'educador ha d'acostar-se a la criatura amb curiositat i actuar físicament al nivell d'ella. Cal que mostri el compromís de donar suport a cada nen i nena perquè arribi al màxim potencial, sense límits ni excuses (Lonka, 2019).

Conclusions

La importància de l'educació i atenció a la infància actualment ha adquirit un nivell sense precedents. Ja no es dubta dels beneficis que genera a llarg termini per a l'infant, i també per al conjunt de la societat. Finlàndia sempre ha estat un país pioner en l'educació i ara també impulsa els aspectes positius de l'educació infantil. Els fonaments d'una educació i atenció a la infància de qualitat són un personal qualificat i una pedagogia positiva, centrada en la criatura i que valora la infància. Es concep cada criatura com una persona activa, competent i valuosa tal com és.

Cal assegurar que tothom té el mateix dret de participar i aprendre, i cal donar suport sense cap diagnosi prèvia

Tant els mestres com els educadors socials de l'àmbit de l'educació infantil que treballen en escoles bressol i llars d'infants tenen un ampli coneixement del creixement i el desenvolupament dels infants. A Finlàndia, els mètodes clau per al treball diari en aquests centres són una interacció comprensiva i afectuosa, un contacte sensible amb l'infant i les activitats en grups reduïts. El fet que les activitats en les escoles bressol i les llars d'infants es basin en els interessos dels infants no vol dir que no puguin estar orientades pedagògicament. Cal assegurar que tothom té el mateix dret de participar i aprendre, i cal donar suport sense cap diagnosi prèvia. La diversitat dels nens i les

nenes s'ha de veure com un recurs. M'agradaria acabar aquest article amb un dels punts principals de la pedagogia positiva: "Construir infants forts és més fàcil que reparar adults trencats" (Leskisenoja, 2019).

Virpi Nikkola
Màster en Educació
Professora de la Universitat de Ciències Aplicades de Seinäjoki
Finlàndia
Virpi.Nikkola@seamk.fi

Bibliografia

Agència Nacional d'Educació de Finlàndia (2019). *National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care 2018*. Hèlsinki: Agència Nacional d'Educació de Finlàndia.

Agència Nacional d'Educació de Finlàndia (2018). *Finnish Education in a Nutshell*. Hèlsinki: Agència Nacional d'Educació de Finlàndia.

Ahonen, L. (2017). *Haastavat kasvatustilanteet: lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja* ["Desafiant situacions d'ensenyament: manual d'interacció afectuosa"]. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Healthy Kids of Seinäjoki (2020). Últim accés: 8 de febrer de 2020. Accessible a: <http://www.healthykidsofseinajoki.fi/healthy-kids-of-seinajoki-3/>.

Hujala, E.; Valpas, A.; Roos, P.; Vlasov, J. (2016). *The Success Story of Finnish Early Childhood education*. Nokia: Vertikal Oy.

Jääskinen, A-M.; Pelliccioni, S. (2018). *Mitä sä rageit? Lapsen ja nuoren tunnetaitojen tukeminen* ["Per què sents ràbia? Donar suport a les habilitats emocionals de criatures i adolescents"]. Hèlsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.

Karila, K. (2017). Mitä on varhaiskasvatuksen pedagogiikka? ["Què és la pedagogia en l'educació infantil?"]. A: *Nyt on pedagogiikan aika* ["Ara li toca a la pedagogia"]. Hèlsinki: Lastentarhanopettaliitto, p. 9-11.

Karila, K.; Kosonen, T.; Järvenkallas, S. (2017). *Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017–2030. Suuntaviivat varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostamiseen sekä päiväkotien henkilöstön osaamisen henkilöstörakenteen ja koulutuksen kehittämiseen*. ["Full de ruta per al desenvolupament de l'educació infantil per al període 2017-2030. Guia per incrementar el nivell de participació en l'educació infantil i per al desenvolupament de les habilitats del personal de les escoles bressol i les llars d'infants, estructura del personal i formació"]. Hèlsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kirvesniemi, T.; Poikolainen, J.; Honkanen, K. (2019). The Finnish day-care centre as an environment for learning social-emotional well-being. *Journal of Early Childhood Education Research* 8(1), p. 26-46.

- Koivula, K.** (2017). Lasten vertaisoppiminen päiväkodissa [“Aprentatge entre parells per a criatures en escoles bressol i llars d’infants”]. A: Koivula, M., Siippainen, A., Eerola-Pennanen, P. (ed.). *Valloittava varhaiskasvatus: oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia* [“Fascinar l’educació infantil: apre- nentatge, participació i benestar”]. Tampere: Vastapaino Oy, p. 265-280.
- Koivunen, P.-L.; Lehtinen, T.** (2015). *Havainnoinnin käsikirja varhaiskas- vattajille* [“Manual d’observació per a educadors primerencs”]. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Köngäs, M.** (2019). *Tunneäly varhaiskasvatuksessa* [“Intel·ligència emoci- onal en l’educació infantil”]. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Leskisenoja, E.** (2019). *Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa - Toteuta käytännössä* [“Pedagogia positiva en l’educació infantil, a la pràcti- ca”]. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Llei d’educació i atenció a la infància 540/2018.** *Varhaiskasvatuslaki* [“Llei d’educació i atenció a la infància”]. Últim accés: 8 de febrer de 2020. Accessible a: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>.
- Lonka, K.** (2019). *Phenomenal learning from Finland*. Hèlsinki: Edita Oy.
- Mahkonen, S.** (2018). *Vuoden 2018 varhaiskasvatuslaki* [“La Llei d’educa- ció i atenció a la infància de 2018”]. Hèlsinki: Edita Publishing Oy.
- Millei, Z.** (2019). Re-orienting and Re-acting (to) Diversity in Finnish Early Childhood Education and Care. *Journal of Early Childhood Education Re- search* 8(1), p. 47-58.
- Ministeri d’Educació i Cultura** (2016). *Iloa, leikkii ja yhdessä tekemistä: Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset* [“Alegría, joc i construc- ció conjunta: recomanacions sobre activitat física en els primers anys de vida”]. Hèlsinki: Ministeri d’Educació i Cultura.
- Ministeri d’Educació i Cultura** (2019). *Oikeus oppia – tasa-arvoinen alku opinpolulle; Varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon kehittämishjelma 2020–2022* [“El dret a aprendre: un inici equitatiu en el camí de l’apre- nentatge; Programa de desenvolupament per a la qualitat i la igualtat en l’educació infantil 2020-2022”]. Hèlsinki: Ministeri d’Educació i Cultura.
- Neitola, M.** (2017). Lapsen tuki varhaiskasvatuksessa [“Donar suport a l’in- fant en l’educació infantil”]. A: *Nyt on pedagogiikan aika* [“Ara li toca a la pedagogia”]. Hèlsinki: Lastentarhanopettaliitto, p. 25-26.
- Pihlainen, K.; Reunamo, J.; Kärnä, E.** (2019). Lapsen varhaiskas- vatuksen arvioijina – Lasten mukavina pitämät asiat päiväkodissa ja perhepäivähoidossa [“Els infants com a assessors de l’educació infantil: co- ses que apassionen als infants als jardins d’infància i els centres d’atenció fa- miliar”]. *Journal of Early Childhood Education Research* 8(1), p. 121-142.
- Repo, L.; Paananen, M.; Eskelinen, M.; Mattila, V.; Lerkkanen, M.-K.; Gammelgård, L.; Ulvinen, J.; Marjanen, J.; Kivistö, A.; Hjelt, H.** (2019). *Every-day quality in early childhood education and care – ECEC curricu- lum implementation at day-care centres and in family day-care*. Hèlsinki: Centre Avaluador de l’Educació de Finlàndia.
- Roos, P.** (2017). Osallisuuden polulla [“El procés de participació”]. A: *Nyt on pedagogiikan aika* [“Ara li toca a la pedagogia”]. Hèlsinki: Lastentarha- nopettaliitto, p. 23-24.

- Rosqvist, L.; Kokko, M.; Kinos, J.; Robertson, L.; Pukk, M.; Barbour, N.** (2019). Lapsilähtöinen pedagogiikka varhaiskasvattajien kanssa konstruoi-tuna ["Pedagogia centrada en l'infant construïda amb personal d'educació infantil"]. *Journal of Early Childhood Education Research* 8(1), p. 192-214.
- Sainio, T.; Pajulahti, R.; Sajaniemi, N.** (2020). *Näit tuet lapsen itsesääteilyä: hyvinvoinnin pedagogiikka varhaiskasvatuksessa* ["Així és com pots donar suport a l'autoregulació de l'infant: la pedagogia del benestar en l'educació infantil"]. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Salminen, J.** (2017). Kasvattaja lasten kehityksen ja oppimisen tuke-na ["El suport de l'educador al desenvolupament i l'aprenentatge de l'infant"]. A: Koivula, M., Siippainen, A., Eerola-Pennanen, P. (ed.). *Valloittava varhaiskasvatus: oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia* ["Fascinar l'educa-ció infantil: aprenentatge, participació i benestar"]. Tampere: Vastapaino Oy, p. 163-176.
- Salminen, J.; Poikolainen, P-L.** (2017). Opetussuunnitelma pedagogisena työvälineenä ["El pla d'estudis com una eina pedagògica"]. A: Koivula, M., Siippainen, A., Eerola-Pennanen, P. (ed.). *Valloittava varhaiskasvatus: oppi-mista, osallisuutta ja hyvinvointia* ["Fascinar l'educació infantil: aprenentatge, participació i benestar"]. Tampere: Vastapaino Oy, p. 56-74.
- Sosiaalialan amk-verkoston työvaliokunta** (2017). *Sosionomin lasten-tarhanopettajan kelpoisuuden tuottava varhaiskasvatuksen osaaminen am-mattikorkeakouluissa syksyllä 2017* ["Competències del grau en Serveis Socials a l'hora d'optar a ser mestre d'educació i atenció a la infància en uni-versitats de ciències aplicades, tardor 2017"]. Últim accés: 18 de febrer de 2020. Accessible a: <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/c28f091c-4ed0-4e45-9b70-e4700661f59a>.
- Turja, L.; Vuorisalo, M.** (2017). Lasten oikeudet ja toimijuus oppimises-sa ["Els drets i l'agència dels infants en l'aprenentatge"]. A: Koivula, M., Siippainen, A., Eerola-Pennanen, P. (ed.). *Valloittava varhaiskasvatus: oppi-mista, osallisuutta ja hyvinvointia* ["Fascinar l'educació infantil: aprenentatge, participació i benestar"]. Tampere: Vastapaino Oy, p. 36-55.
- Uusikylä, K.** (2020). *Lahjakkuus* ["Altes capacitats"]. Jyväskylä: PS-Kus-tannus.
- Uusitalo, L.; Vuorinen, K.** (2019). *See the Good! How to guide children and adolescents to find their strengths*. Hèlsinki: Positive Learning Ltd.
- Viitala, R.** (2018). Inklusio ja inklusiivinen varhaiskasvatus ["Inclu-sió i educació infantil inclusiva"]. A: P. Pihlaja i R. Viitala (ed.). *Varhai-serityiskasvatus* ["Educació infantil especial"]. Jyväskylä: PS-Kustannus, p. 51-77.
- Wang, Y.; Kajamies, A.; Hurme, T-R.; Kinos, J.; Palonen, T.** (2018). Now it's your turn. Preschool children's social and emotional interaction in small groups. *Journal of Early Childhood Education Research* 7(2), p. 255-281.

Aquest article és original i es publica per primer cop a *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, però originalment va ser escrit en anglès i se'n presenta una traducció feta per Anna Calvete.